

Становище на АПБНБ

ОТНОСНО

Общественото обсъждане на проектите на ПУРБ 2015 -2021 и изпълнение на Предварително условие 6.1. „Воден сектор“ за Европейските структурни и инвестиционни фондове

Асоциацията на производителите на безалкохолни напитки в България, представляваща над 70% от пазара на безалкохолни напитки в страната, е пряко заинтересована страна от развитието на регулациите във водния сектор и тяхното прилагане. В тази връзка обръщаме приоритетно внимание на Планове за управление на речните басейни (перезаглеждани на всеки 6 години) - водещ инструмент в осигуряване постигането на целите заложи в Рамковата Директива за водите - Директива 2000/60/ЕС. С пълното разбиране за необходимостта от провеждане на комплекс от мерки, които да осигуряват опазване на водите от замърсяване и устойчивото им използване – въпроси от пряк интерес на индустрията, която представляваме и каквито в действителност реализираме с висока степен на отговорност, **не можем да се съгласим нито с предлаганата мярка завишаване таксите за водовземане за хранително-вкусовата индустрия, нито с аргументите, с които се прави опит да бъде наложена подобна мярка.** Също не считаме, че могат да бъдат подкрепени, по причините, които излагаме подробно в настоящото становище и останалите два, предложени от МОСВ, варианта за мерки в сектора (и като цяло в ХВП), а именно:

- Въвеждане на **секторни норми на водопотребление за сходни групи производства, и различна тарифа за таксите под и над съответните норми;** и
- Въвеждане на **задължителни техники и технологии за сходни групи производства, за да получат операторите разрешително за водовземане.**

За да обосновем позиция си бихме искали на първо място да обърнем внимание на следните принципни съображения:

А) На първо място искаме да подчертаем необходимостта от въвеждане на секторен подход както в извършения анализ, така и по отношение на обосновката за прилагането на принципа на възстановяване и предлаганите мерки, което ще позволи не само диференцирано разглеждане според спецификите на отделните сектори и приноса им към водовземането, но също така ще позволи да се отчетат икономическите, социалните и екологични последици от възвръщаемостта. Разглеждането на предоставените агрегирани данни за водовземането и използването на воден ресурс в страната отчетливо онагледява различната структура на икономиката на страната и тази специфика трябва да бъде отчетена при съпоставянето на данните спрямо другите ДЧ. Статистиката по отношение на дела по стопански дейности идентифицира, че най-съществен водач в страната е „Производството на енергия“ (вкл. хидроенергия ВЕЦ). Делът на този сектор спрямо общото за страната водочерпене е 94, 31% и нараства устойчиво във времето (от 81% през 2011), а спрямо общото водовземане в индустрията – почти

95%. На този фон **преработвателната промишленост черпи 1,11% от общо иззетите води**, а делът на ХВП е **0,36%**.

Б) Ефективността при използването на водата от ХВП и в частност от безалкохолната индустрия е висока и системно се повишава. За предприятията от безалкохолната индустрия устойчивостта е водещ принцип в стопанската дейност. Това е видно от системните усилия и постиганите резултати за непрекъснато повишаване ефективността при използване на водния ресурс – Фирмите прилагат технологии и практики, позволяващи оптимизирането на използването на водата, а дори и повторното ѝ използване, в рамките на възможностите, без допускане на компромис с безопасността на продукта и при стриктно спазване на строгите хигиенни изисквания към всички етапи на производството, вкл. подготовката и същинската дейност по бутилиране (обстойно обмиване на бутилиращите линии, на опаковките, които ще бъдат използвани);

В) Не сме съгласни, че процентът за възстановяването на разходите за водните услуги, ползвани от индустрията, която представляваме е 15% или дори близък до този - имаме съществени забележки както към методологията за възстановяване на разходите за водната собствено водоснабдяване в индустрията (една от най-често използваните форми на водовземане в сектора), но също и по отношение на оценката за приноса при възстановяване при използване на централното(обществено) водоснабдяване . Приносът на сектора, който представляваме по отношение на възстановяването на разходите за водната услуга при самостоятелно водоснабдяване е преобладаващ, макар това да не е отчетено в подкрепящите документи (Конкретни аргументи и примери в тази насока са включени по-долу). По отношение на централното водоснабдяване, приносът на ползвателите би следвало да е съотнасян, не към общото водовземане, а като норма между доставената и използваната вода, при отчитане на качеството на предоставяната услуга.

Г) Сегашната такса за водовземане в сектора е достатъчно висока и по-нататъшното ѝ увеличаване не е нито обосновано, нито целесъобразно. Увеличаването на разхода за вода за сектор ХВП, вкл. за безалкохолната индустрия **неминуемо ще рефлектира върху цената на крайния продукт (при най-ниски доходи в ЕС българите заделят най-голям процент от тях за храна) и ще намали конкурентоспособността на сектора, особено предвид оптимизациите, които са направени в посока ресурсна ефективност.** Съгласно Тарифата за таксите за водовземане, за ползване на воден обект и за замърсяване, единичният размер на таксата за водовземане от подземни води, използвани от сектора (самостоятелно водоснабдяване) беше увеличен от 01.01.2012 година и възлиза на 0,07 лева на куб. м., т.е. таксата е почти равна на предлаганото от МОСВ за разглеждане ниво от 0,04 евро на куб. метър. Припомняме, че единичната стойност на тази такса беше завишена от началото на 2012 година като от 0,005 лв. за подземните води и 0,0005 за изворните води - тя стана на 0,07 лева. (увеличение от 14 до 140 пъти) Тази такса се прилага за промишлено водоснабдяване и самостоятелно питейно-битово водоснабдяване, когато черпената вода се ползва с цел производство на хранителни, лекарствени или козметични продукти.

Д) Констатациите за липса на регистрирано ниво на воден стрес над 20% в нито един от районите за басейново управление за периода 2008 -2012 г. , съчетано с намаляването на водовземането в преработвателната промишленост и повишената ресурсна ефективност не обосновават налагането на допълнителни административни рестрикции по отношение на водовземането (нито под формата на завишение на таксите за водовземане, нито определяне на задължителни норми или задължителни технологии за оторизация на достъп до воден ресурс). Обръщаме внимание, че високата конкуренция и изключителната ценова ориентация на местния пазар са достатъчни стимули за отговорните предприемачи да търсят устойчиви и високо ефективни решения в своята дейност. Административното регулиране в областта на използваните технологии ще е бариера пред иновациите и ограничава свободната конкуренция. Аналогично и с нормите за водоползване, подчертаваме, че те следва да отчита спецификата и многообразието на фактори на въздействие и тяхната динамика, процес, който вярваме, че с административни мерки не може и не следва да се регулира.

По-подробна информация във връзка с обобщената аргументация, представена по-горе:

А) По отношение на ефективността за използването на водата преработвателна промишленост/ХВП/Безалкохолна индустрия

▪ Констатациите в аналитичните документи, разработени както с цел изготвянето на плановете за управление на речните басейни за 2015-2021 година, но също така и стоящи в основата на обсъжданите мерки в изпълнение на предварително условие б.1. „Воден сектор“ за Европейските структурни и инвестиционни фондове, а именно:

1. Преработвателната промишленост не е сред значимите ползватели на водни услуги (последното е използвано от ДЧ като основание за изключване на сектори от възстановяването на разходите)

2. Водопотреблението в преработвателната промишленост спада устойчиво

3. Нараства водната ефективност в сектора, което е видно и от ръста на БДС

▪ **По отношение на ефективността при използването на вода в ХВП.** По предоставени данни от страна на МОСВ за иззетата вода в периода 2011-2014 година (вкл. за производство на хидроенергия) по сектори е видно, че:

1. Относителният дял на ХВП като ползвател на водни услуги е изключително нисък. Делът на хранително-вкусовата промишленост в иззетите количества вода (прясна и непрясна - бруто, в т.ч. собствено водоснабдяване) съставлява 0,33% за 2014 година и варира в годините 2011-2014 от 0,31 до 0,43%. Аналогичен е процентът на дела на иззетата в ХВП вода спрямо тази общо в индустрията – 0,33% за 2014 година, като в периода този процент варира между 0,32 и 0,43%. Процентния дял на ХВП в иззетата вода в страната при изключване на водата за енергийната индустрия е съответно 5,77% за 2014 година, като в периода той варира от 1,94% до 6,32%.

2. Степента на използване на иззетата вода в ХВП е висока. По отношение на използването на водата – относителният дял на използваната в ХВП вода представлява 0,36%, а делът ѝ в

използваната в индустрията вода е **0,37%**. Аналогично е съотношението 29,5% и 27% съответно делът на иззета и използвана вода на ХВП в този на преработвателната промишленост (общо).

3. ХВП е сред значимите за икономическата на страната сектори. По БДС (текущи цени 2011 и 2012) ХВП съставлява **12% от БДС в индустрията общо, 22% в преработвателната промишленост и е съизмерима с тази в енергийния сектор.**

Б) По отношение на ефективността на използването на водата в безалкохолната индустрия. Поради липса на събрана и разгледана в рамките на анализа информация за водоползването в сектора, който представляваме, Асоциацията проведе проучване сред своите членове – водещи и утвърдени производители на безалкохолни напитки, вкл. бутилировачи на вода. Проучени са както количествата на използвана вода (водовземане чрез централно водоснабдяване – ВиК и самостоятелно – чрез собствен водоизточник) за периода 2012, 2013 и 2014 г. и 2007 г., но също и процентът на използвана вода за производството на единица продукт. Следва да отбележим, че различните категории и под-категории напитки имат специфики по отношение на необходимия за производството им воден ресурс, както и наличието на множество други фактори на влияние върху количествата необходима вода за единица продукт. Ето защо настоящите примерни резултати, могат да се използват единствено и само за целите на представяне на тенденции, а не самостоятелно.

1. Аналитичното проучване на АПБНБ показва, че малките, средните и големите фирми в сектора оперират при системно намаляване на използваната вода, съотнесено към единица произведен продукт и това е устойчив тренд. На база на сравнението **2007 към 2014 г.** можем да обобщим, че постиженията на компаниите варират до 46% редуция на водата за 1 литър произведен продукт. **Средният процент редуция за нашите членове (70% от пазара) е в диапазона (18-28%).** Така нашите членове са с показатели равни на средните европейски, а някои от тях дори с още по-добри, като при различните продуктови категории за 1 литър напитка средно се използва вода в диапазона от 1,5 до 2 литра вода. Бихме искали да припомним, че през 2012 г. АПБНБ участва във втория сравнителен анализ на EFBW (Европейската федерация на бутилиращата вода индустрия) за измерване на коефициента на загуба при използване на водата, който демонстрира, че европейските производители, сред които са компаниите членове на АПБНБ, са успели да повишат ефективността си при използването на водата с 10% в рамките на 4 години (2007-2011). Това постижение е още по-значимо на фона на предходния ни успех в ресурсната ефективност при използването на вода в технологичния процес, а именно намаляване коефициента на разход на вода с 18% за предходния 4 годишен период. **Приносът на нашата индустрия е съизмерим с постиженията на европейската индустрия** и усилията на компаниите в ресурсна ефективност, вкл. и по отношение на водата не спират до тук /конкретен пример - 32 % намаление на разхода на вода за 1 л. напитка използвана в производствените процеси постигнат в периода 2004-2012 г. от водещ в страната производител в сектора, като целта е 2020 година този резултат да е – 49 %./.. Някои примери за **практики/технологии/иновации за повишаване ефективното използване на водата през изминалите 2 години са:** Подмяна на съоръжения, оптимизиране режима им на работа, вкл. помпите и намаляване количеството на дренирана вода;

Намаляване на разхода на вода чрез използване на част от водата използване за миене (бутилки и каси); Намаляване диаметър на дюзите на миялните машини и т.н.

3. Както малките така и големите производители предприемат мерки за рециклиране и повторна употреба на използваната в производствените процеси вода. Като най-добър пример бихме искали да представим постижението на водещата в сектора компания, която през 2015 г. е рециклирала **21 756 m³** вода, което е с над **4 300 m³** повече от предходната година.

4. Безалкохолната индустрия е екологично ориентирана. Сериозни са постиженията на предприятията от сектора по отношение на пречистването на отпадъчните води. Само за пример бихме искали да отбележим, че водещият производител на безалкохолни напитки в страната пречиства цялото количество отпадъчни води от производствените процеси в собствени пречиствателни станции.

5. Различните продуктови категории, бутилирането на всяка от тях последователно на една и същ линия, различните използвани бутилиращи линии, различните специфики на производствения процес, различните характеристики на водата, особено в случай на минерални води със специфичен характеристичен компонентен състав, предполагат различни норми на разход на вода с питейни качества в процеса на бутилиране. Няма и не може да бъде установена универсална формула, представляваща коефициентно съотношение между обемите вода – съставка на бутилирани води или безалкохолни напитки и водата, използвана в съпътстващия технологичен процес.

6. Също така при разглеждането на въпроса следва да се има предвид, че в нашата индустрия водният ресурс се използва както като съставка на произвеждания продукт, но също така представлява ключов елемент от производствения процес, използван за гарантиране спазването на добрите хигиенни практики посредством измиване както на технологичните линии, но също и на използваните опаковки.

▪ **За гарантиране безопасността и съответствието на продукта – бутилирана вода и/или безалкохолна напитка, с нормативните изисквания използването на вода с питейни качества, определени с НАРЕДБА № 9/2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели е повече от необходимо условие.** Бутилираната вода, както и безалкохолните напитки са храна и в този аспект задължителни за спазване са изискванията на Регламент 852/2004 за хигиената на храните, вкл. „**На всички етапи на производство, преработка и дистрибуция на храни, включително първично производство на храни, се осигурява достатъчно количество питейна вода с цел недопускане замърсяване на храните**“. Ако няма водоснабдяване с питейна вода, то оператора с храни е длъжен да осигури резерв от питейна вода, която да използва в технологичните процеси и която не се допуска повторно да бъде използвана. За нормално протичане на производствения процес следва да бъде осигурено снабдяване с достатъчно питейна вода, съобразно нуждите на производствените процеси.

▪ **Водата с питейни качества следва да се използва освен като съставка на крайния продукт, но също и най-малко за:**

- А) почистване на оборудването;**
- Б) миене/изплакване на бутилките;**
- В) миене и хигиена на персонала.**

Цитираното изискване е определено и в европейското ръководство за добра хигиенна практика при бутилирането на вода, което нашата Асоциация има удоволствието да издаде и предоставя за ползване в пълноценна българска езикова версия.

- Водата се използва в помощните процеси дори когато има потенциална възможност за риск от непряк контакт с продукта, напр. при охлаждащи инсталации, топлообменни апарати и т.н. Водопроводните тръби също са обект на щателно почистване и дезинфекциране;
- Използването на една и съща поточна линия за производството на бутилирана вода и производството на безалкохолни напитки налага допълнително разходване на воден ресурс с питейни качества за обмиване на оборудването с цел премахване на всеки възможен фактор на влияние, дори и като следа от аромат, породен от промяната в характеристиката на бутилирания продукт.

Б) По отношение на приноса на сектор безалкохолна индустрия във възстановяване на разходите:

Ние приветстваме опитът при дефинирането на мерки в изпълнение на принципите и изискванията на хармонизираното законодателство да бъде приложени подхода на икономическия анализ, който да обосновава и подхода за определяне на приноса на различните водоползватели към възстановяването на разходите за водни услуги. Като положително развитие спрямо предходните ПУРБ, отбелязваме и предлаганият подход за разширяване на обхвата на водните услуги, които да бъдат включени във възстановяването на разходите, а не както до сега бяха делени на услуги за население, индустрия и селско стопанство.

Същевременно обаче трябва да отбележим редица пропуски в методологията за възстановяване на разходите. Прегледът на направените анализи (Оценка на възстановяването на разходите за възможно най-широк кръг водни услуги и Национален подход за определяне на приноса на различните водоползватели към възстановяването на разходите за водни услуги) аргументира заключението ни, че приносът на безалкохолната индустрия към възстановяването на разходите не е съотнесен коректно.

Секторът, който представляваме ползва воден ресурс от следните източници – собствено водоснабдяване и централно водоснабдяване чрез ВиК. Фокусирано бихме искали да обърнем внимание на “Методологията за възстановяване на разходите за водната услуга: собствено водоснабдяване в индустрията и оценка на получените резултати“. Не сме съгласни с заключенията и заложените изчисления в частта финансови разходи. Неясно е за нас какви финансови разходи има държавата по предоставяне на водната услуга „собствено водоснабдяване в индустрията“, за да се съотнесе коректно приноса на индустрията към възстановяването им. Съгласно методологията оперативните разходи, поради липса на първична

информация са изчислени като среден размер на разходите за доставяне на 1 м³ вода по данни от бизнес плановете на ВиК дружествата за периода 2009-2013. Това като принцип не е коректно; не отговаря фактологически на действителността поне за сектора, който представляваме. По отношение на капиталовите разходи – освен, че е представено заключение, че те са сравнително малки, за извличането на вода от подземни водоизточници за капиталови разходи са идентифицирани инвестициите в помпени станции. Така е изчислена средна стойност от 0,082 лв. за помпена станция за добив на 1 м³ вода (напр. 32 хил. евро за помпена станция с капацитет 10л/сек.). По отношение на административните разходи – са включени разходите на институциите за опазване и мониторинг на водите. Не са включени като приход разходите, които индустрията прави с тази цел. Без да претендираме за изчерпателност бихме искали да обърнем внимание на няколко примера, които се надяваме да онагледят сериозните пропуски на методологията, а от там и на изчисляването на приноса на индустрията във възстановяването на разходите. През 2006/2007 година водеща компания в сектора инвестира над 400 хил. лева в подмяна на 13 км. тръбопровод, който се използва от местния ВиК оператор за обществено водоснабдяване с питейна вода. Инвестицията, необходима поради високите загуби – над 50%, е прехвърлена като безвъзмездно дарение за държавата тъй като предприятията нямат права върху ВиК мрежата. Разходите за водна услуга на друг оператор възлизат на над 650 хил. лева. В инвестиционния проект, реализиран през 2014-2015 година по стопански начин са включени разходи за сондаж, водозахранване, дренажи, водопроводи – 11 км, шахти, сервитути, СОЗ и др. Отделно за поддържане на СОЗ, почистване на дренажите и други свързани с водната услуга дейности е необходим поне един работник, който ежедневно е ангажиран само с тази дейност. Инвестиционният проект по който работи друга компания от сектора възлиза на над 5 млн. лева и ще способства за повишаване ефективността и качеството на водната услуга не само като собствено водоснабдяване, но и на тази, която ВиК предоставя като обществено питейно-битово водоснабдяване в няколко населени места. Тази и други подобни инвестиции не са отчетени във формулата за определяне на финансовите разходи и респективно не са включени в приходите. Ето защо ние твърдим, че на база приложената методология не може да се оцени обективно приносът на индустрията нито във предоставянето на водната услуга нито във възстановяването на разходите за нея. Във връзка с изложеното не сме съгласни и не приемаме изведената констатация, че сегашното ниво на възстановяване на разходите за сектор „индустрия“, към който спада и производството на безалкохолни напитки е 15%.

Обосновано с аргументираната ни позиция АПБНБ пледира за изключване на ХВП, вкл. безалкохолната индустрия, от обхвата на планираните от МОСВ мерки: повишаване на таксите за водните услуги; въвеждане на задължителни разходни норми или задължителни технологии по бутилиране, които да прилагат всички оператори в сектора, като условие за оторизация за достъп до ресурс.

Ние приветстваме консолидиране на усилията на заинтересованите страни за:

- Въвеждане на секторен подход при оценка на водовземаването и водоползването като минимум данните се обобщават и представят на ниво икономически дейности по сектори. Това

първо ще даде възможност за адекватно отразяване на достиженията по отношение на ресурсната ефективност и обоснованост на една или друга мярка за подкрепа на отговорния бизнес. На следващо място ще подпомогне реалистичната икономическа, социална и екологична оценка, която е водеща в аргументацията за включване или изключването на един или друг сектор от възобновяването на разходите или пък дефинира приемливост за по-нисък процент принос.

- За отстояване на принципната позиция, че не с пътя на административната регресия, а със стимули за въвеждане на нови ресурсно спестяващи технологии (водната ефективност може да бъде изведена с висок приоритет при оценката на проектите по ОП); стимули за фирмите, които рециклират и използват повторно вода (вкл. редукция на цената за първоначално използваната вода, която в последствие е рециклирана) и др. страната ни действително ще подкрепи усилията на бизнеса в повишена ресурсна ефективност. Последното е ключово важно за представителите на малкия и среден бизнес, за които предлаганите от МОСВ мерки ще са с още по-тежки последици.

АПБНБ

11.07.2016